

Vragen aan het College van B&W ex. artikel 40 van het Reglement van Orde inzake:

Algoritmes bij de gemeente Goes

Goes, 14 oktober 2020

Inleiding

Gemeenten maken volop gebruik van algoritmes. Niet is altijd even duidelijk voor welk doel en op wat voor manier algoritmes worden ingezet. Het is van belang om te weten wat de gemeente met algoritmes doet.

Algoritmes zijn namelijk niet per definitie eerlijker of objectiever dan menselijke besluitvorming. Vaak worden ze ingezet bij besluiten die een grote impact kunnen hebben op de levens van mensen. Een aantal keer in het afgelopen jaar is Big Data al ter sprake gekomen (bijvoorbeeld in sociaal domein) en om bruikbare informatie uit die Big Data te halen zijn algoritmes nodig.

Om meer inzicht te krijgen in het gebruik van algoritmes bij de gemeente, hebben we de volgende vragen.

Vragen

1. Maakt gemeente Goes gebruik van algoritmes die zijn getraind door middel van supervised learning of geeft zij hiertoe opdracht aan andere organisaties?
 - a. Zo ja, ter beantwoording van welke vraagstukken gebruikt zij deze algoritmes? Is het opstellen van (risico)profielen van mensen hier onderdeel van?
 - b. Hoe zijn deze algoritmes tot stand gekomen?
 - c. Welke gegevens worden door gemeente Goes gebruikt voor het trainen van deze algoritmes? Welke gegevens worden door gemeente Goes gebruikt voor de implementatie van deze algoritmes?

Toelichting:

Graag ontvangen we per algoritme een beschrijving welk soort het betreft en voor welk vraagstuk zij dient. Evenals een beschrijving van het proces van het algoritme vanaf de dataverzameling, de dataverwerking en codering/omvorming de data-analyse, de uitkomst, decoding en de vervolgacties. Wat voor data zijn er verzameld en hoe zijn deze verzameld? Welke variabelen worden meegenomen in het model en welke niet? Hoe ziet de output eruit (bijvoorbeeld de kans per individu)? Hoe wordt besloten welke variabelen wel/niet mee worden genomen?

2. Maakt de gemeente gebruik van algoritmes die zijn getraind door middel van *unsupervised learning* of geeft zij hiertoe opdracht aan andere organisaties?
 - a. Zo ja, ter beantwoording van welke vraagstukken gebruikt zij deze algoritmes? Is het opstellen van (risico)profielen van mensen hier onderdeel van?
 - b. Hoe zijn deze algoritmes tot stand gekomen? (zie toelichting bij vraag 1)
 - c. Welke (persoons)gegevens worden door de gemeente gebruikt voor het trainen en testen van deze algoritmes? Welke (persoons)gegevens worden door de gemeente gebruikt voor de implementatie van deze algoritmes?
3. Is het college bereid om een overzicht te publiceren waarin zij haar algoritmische toepassingen omschrijft en toelicht? Zo ja, per wanneer? Zo niet, waarom niet?
4. Is het college zich bewust van de risico's van onethisch gebruik van algoritmes, zoals discriminatie, stigmatisering, het beperken van persoonlijke vrijheden zoals zelfbeschikking en het in stand houden of versterken van ongelijkheid? Welke maatregelen neemt het college om risico's te vermijden en potentiële negatieve gevolgen tegen te gaan?
5. Is het college zich bewust van de (onbewuste) keuzes in het proces van het gebruik van algoritmes die onethisch gebruik van algoritmes in de hand werken? Zo ja, waaruit blijkt dit?
6. Neemt gemeente Goes ethische aspecten van algoritmes mee in inkoopvoorwaarden met leveranciers? Zo ja, welke voorwaarden zijn dit?
7. Heeft gemeente Goes een ethische commissie, met als voorbeeld de gemeente Enschede¹, aangesteld die zich buigt over of er wel of niet ethisch gebruik wordt gemaakt van algoritmes door de gemeente? Zo nee, ziet het college het nut in van een dergelijke commissie en overweegt zij om deze aan te stellen?
8. Is het college bereid om een (jaarlijkse) audit uit te voeren ter controle van de algoritmische toepassingen van de gemeente?

¹ Voor meer informatie over de ethische commissie in Enschede zie <https://www.enschede.nl/bestuur/adviesraden/ethische-commissie/wat-doet-de-ethische-commissie>

9. Heeft gemeente Goes advies ingewonnen over het implementeren van algoritmes bij een onafhankelijke organisatie? Zo ja, welke organisatie is dit? Heeft deze organisatie ook geëvalueerd of het algoritme voldoet aan de eisen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB)?

10. Wordt door de Functionaris Gegevensbescherming (FG) naast privacy ook naar andere ethische aspecten gekeken, zoals gelijke behandeling en transparantie? Zo ja, hoe worden deze geborgd en bij wie ligt de verantwoordelijkheid? Is het college bereid om hiervoor een aparte functionaris aan te stellen?

Alvast veel dank voor uw inhoudelijke schriftelijke beantwoording,

Saskia Verheij &
Jeroen van de Merwe
D66 Goes

Aanvullende toelichting

Algoritmische toepassingen bieden veel mogelijkheden: ze kunnen grote hoeveelheden informatie in korte tijd analyseren en verbanden vinden in enorme datasets. Maar algoritmes brengen ook risico's met zich mee. Ze kunnen biased zijn, met het risico dat bepaalde groepen door algoritmische besluitvorming worden benadeeld of gediscrimineerd. Een voorbeeld hiervan is de Belastingdienst, waarbij aangiftes van mensen met een tweede nationaliteit aan extra controles werden onderworpen.

Individuele vrijheid kan in het gedrang komen wanneer algoritmische besluitvorming een zelfversterkend effect heeft. Denk bijvoorbeeld aan het toepassen van algoritmes bij politiecontroles: meer politiecontroles in bepaalde wijken kunnen leiden tot meer datapunten over die wijk; wat vervolgens weer wordt gebruikt als reden voor meer politie-inzet in dat gebied.

Tot slot raakt de ondoorzichtigheid rondom het gebruik van algoritmes aan een fundamenteel aspect van onze rechtsstaat: de mogelijkheid voor burgers, volksvertegenwoordigers en rechters om inzicht te hebben in de redenen waarom overheidsbesluiten zijn genomen.